

LAATSTE WEEK ROTATIE T3 TOCH NOG VERASSEND

Om de twee maanden roteert een derde deel van het transportbataljon. Van het viertonnerpeloton van de Bravocompagnie keert dit maal zelfs bijna de helft van de mannen naar Nederland terug. Juist zij willen in hun laatste rijweek nog een paar mooie ritten meemaken. Het lijkt alsof ze op hun wenken worden bediend. Jablanica, Sarajevo en Novi-Travnik staan op het programma. Deze laatste plaats ligt op nog geen tien kilometer van het kamp "Costa Bravo". Een Kroatisch roadblock verhindert echter een directe doorgang. Daardoor moet het hulpkonvooi door de bergen om toch in de moslimwijk te kunnen komen. Een omweg van meer dan dertig kilometer. Niet dat de chauffeurs van Bravo-drie dat erg vinden. Het is een prachtige rit door een schitterende omgeving.

Pelotonscommandant, elnt Wim van Leeuwen, elnt Wim van Leeuwen, is net op verlof. 'Je moet eens meerijden,' had hij me al eens eerder gevraagd. 'Het is echt een perfect peloton.' Nu heeft een van de pelotonssergeanten de touwtjes in handen. het nieuwe baasje, Sgt¹ Jos van Laere vangt ons op. Hij vertelt dat de route de moeite van het rijden waard is. Gelijk legt hij uit waarom we zo'n eind moeten omrijden. 'Nadat één van hun medewerkers in Vitez is doodgeschoten heeft de UNHCR besloten om alleen nog maar Moslimgebieden te bevoorraden. De Kroaten pikken dit niet en hebben een roadblock voor Novi-Travnik neergelegd. We maken nu dus een omtrekkende beweging.' Omdat de Bosnische Kroaten misschien lucht van het plan hebben gekregen, staan voor het Britse kamp twee dikke Warriors; de escorte. Het eerste stuk van de rit gaat richting Gornij-Vakuf. We rijden door een ware "bedelvallei": Overal staan kinderen te schreeuwen om snoep, maar ook om sigaretten. Eentje maakt het wel heel bont met een groot spandoek waarop staat: 'Please give us cigarettes'. Wanneer er om dit soort luxe goederen wordt gebedeld, vraag je je gelijk af of deze mensen wel eten nodig hebben. Maar eigenlijk is het niets anders dan bedelen om geld. In dit oorlogsgebied zijn sigaretten een betaalmiddel geworden. De waarde van een peukje loopt soms tegen één Duitse Mark. en wij maar klagen dat een pakje in Nederland al over de vijf gulden kost.

Karakteristieke pose

Op het punt dat we afslaan, verruilen we het door rupsbanden geteisterde asfalt voor een ruig bergpad. Gelijk gaat het stijl omhoog. In de bocht staat een jongetje in een karakteristiek Bosnische pose; wijdbeens, één hand in de broek tan een onduidelijk object friemelend,

Kpl Jan Supér deelt snoep uit. De soldaten Barwert van der Plas, Sicco Sijbrandij, Werner Sinack en Jürgen Wilkes kijken toe

en met de andere met een rookgebaar makend. Gelukkig valt het gezeur om sigaretten in de bergdorpjes erg mee. De mensen zijn blijkbaar nog niet gewend aan konvooien. Het is zeer rustig op de route, geen tegenliggers en we hebben alle tijd om van het landschap te genieten. Een strakblauwe lucht boven diepgroene dalen. Wat een prachtig land is het toch, en wat zonde dat hier een oorlog wordt uitgevochten. Na een stuk bos rijden we plots in een alpenwei, het gras wordt hier en daar paars gekleurd door de heide. Naast de mooie uitzichten wordt Bosnië ook getypeerd door de willekeur waar men ooit is begonnen te bouwen. Ineens, zomaar in het niets gaat het karrespoor over in een nauwelijks gebruikt stuk snelweg. We kunnen er langer van genieten dan verwacht. We staan namelijk stil voor een roadblock. Terwijl we om ons heen kijken en nog resten waarnemen van wat ooit een skigebied was, vragen we ons af waarom

we voor het moslim roadblock stilstaan. We rijden tenslotte juist voor die groep tientallen kilometers om. Uiteindelijk staan we er een uur. Wanneer een paard en wagen langsrijdt, krijgt sgt Frans Wouters appels en pruimen van de locals aangeboden. De omgekeerde wereld. Wij komen eten brengen en zij voeden ons met het laatste wat ze hebben,

Vernielde bussen

Na het, toch niet onaangename, oponthoud kunnen we verder. Het roadblock wordt bemand door lieden die nog in de meest louche discotheek geweigerd zouden worden. We zwaaien toch maar even vriendelijk naar ze. Daarna houdt de weg even snel op als die begonnen is. Het is echter nog maar een klein stukje naar Novi-Travnik. Deze plaats wordt ingeleid door een enorm aan gort geschoten fabriekscomplex. We passeren twee totaal vernielde bussen waarin

kinderen vrolijk spelen. Wat een contrast! De losplaats, een gebouw dat in betere tijden een schoolje is geweest bevindt zich honderd meter verder, tussen flats van het naargeestige Oostblok-type. Hier wonen vast de mensen die ooit in de fabriek werkten die we zojuist hebben gezien. Een grote groep kinderen begint om de viertonners heen te zwermen. Op zoek naar zoetigheid, ofgevoel naar aandacht. In rap tempo worden de voertuigen afgeladen. De lading, balen meel bestaat, zorgt ervoor dat de locals er al snel uitzien als EG monitoren. Herkenbaar aan hun witte pakken. Sgt' Ben Bolman staat rustig naar het lossen te kijken. De sigaar in zijn mondhoek heeft hem bij de locals de bijnaam Tito bezorgd. Hij is enthousiast over dit soort ritten. 'Hartstikke leuk man, veel beter dan die lange routes en die grote warehouses,' grijnst hij. 'En ook al komt niet al het eten op de juiste plek terecht, hier zie je toch de mensen om wie het uiteindelijk gaat.' Terwijl hij het zegt, besef ik me dat het "schoolje" verdacht veel heeft van een BiH hoofdkwartier. De reactie van de strijders wanneer ik wil filmen spreekt boekdelen. Ik blijf niet de enige te zijn met bedenkingen.

Drabkoffie

Sld Sicco Sijbrandij gelooft er niet meer in. 'De eerste keer dat ik hier was losten we in de kelder van een flatgebouw. Toen was ik er nog van overtuigd dat het voedsel naar de burgers ging, nu niet meer.' Zijn collega, sld Jürgen Wilkes, vult hem aan: 'Een van die jongetjes maakte me duidelijk dat alles naar het leger gaat en ze er zelf niets van zien.' Sommige mannen zijn duidelijk een stel idealen kwijtgeraakt. 'Je voelt je soms best een beetje nutteloos,' zegt sld Maikel Stijnen. Toch is hij ook positief over zijn werk. 'We hebben een keer gelost in een ziekenhuis in Travnik. Het was daar een enorme bende, de mensen waren dun als een lat. Dan zie je echt waar je voor bezig bent.' Vandaag is Kapitein Klappe mee, de compagniescommandant van de Bravo. Hij is door een paar strijders uitgenodigd voor de koffie. Onder een luifeltje van een aftandse caravan probeert hij het brouwsel weg te krijgen. Wanneer hij wordt uitgenodigd voor een hapje gegrilled vlees maakt hij dat hij weggomt. 'Ik kreeg die vieze drabkoffie al nauwelijks weg, als ik ook nog eens dat vlees moet eten ben ik morgen aan de dunne,' verklaart hij later.

Wat zal zijn toekomst zijn?

Verloren generatie

De wagens die afgeladen zijn worden een stukje verderop geparkeerd. Een klein jongetje speelt er met een uit hout gesneden speelgoedgeweertje. Hij draagt een camouflagepak met een bijpassend petje. Daaronder is zijn haar gemillimeterd. Eén van de kinderen van een verloren generatie. Kpl Jan Supér geeft hem een snoepje. Ineens is hij erg populair en de korporaal wordt omringd door een kinderschare. 'Je moet wel oppassen met dat grut,' zegt sodaat Barwert van der Plas. 'Voor je het weet jatten ze het magazijn uit je wapen.' Sld Werner Sinack ziet er vooral de lol van in. De afwisseling van een eendaagse rit bevalt hem wel. 'En je zit niet te lang achter het stuur,' zo geeft hij nog een voordeel aan. Niet iedereen ziet dat zo. Supér heeft liever tweedaagse ritten; 'Dan ben je lekker lang van het kamp af.' Hij is best tevreden over de vijf maanden die hij in Bosnië heeft doorgebracht. De blijdschap om weer naar huis te gaan overheerst echter. 'Het is mooi geweest,' vertrouwt hij met toe.

Gammel

Wanneer we het stadje uitrijden verrek ik bijna mijn nekspieren om een blik op te vangen van een mooie jongedame. Ze lacht naar me. Haar mond is net een oud kerkhof waarin de laatste tanden als grafstenen overeind staan. Vitaminerijk voedsel is schaars. Snel richt ik mijn aandacht weer op iets anders. Onderweg rijden we bijna over twee kapiteins die

op hun buik in het stof een gammel bruggetje proberen te repareren. Klappe en Egbertzen duwen met vereende krachten een balk weer op zijn plaats. En dan te bedenken dat daar op de heenweg beladen viertonners overheen zijn gereden. We komen weer door de kleine bergdorpjes. Nu wordt er wel hard geschreeuwd om rookwaren. Als het konvooi even stilstaat probeert een klein kereltje pruimen te verkopen. Dat mogen we wel. Geen gebedel, maar een tegenprestatie. Om de inflatie niet aan te wakkeren, bieden we hem één sigaret. Hij schudt zijn hoofd. Twee? Je ziet hem twijfelen. Accoord, drie dan. Verkocht. Ze blijken verselijk zuur, maar zijn goed tegen de dorst. Door deze nieuwe ervaring komen we zonder al te veel irritatie door "Sigaret Valley" en rijden we door naar Zenica om opnieuw te laden.

Hoge verwachtingen

Bij het warehouse in Zenica werken de locals hard om de wagens te laden met hulpgoederen uit alle delen van de wereld. 'Hoever zijn jullie?' klinkt door de portofoon. 'Heel ver van Nederland, zo ongeveer in Joegoslavië, schat ik,' antwoordt sld Gary Thoolen ad rem. Hij wordt ook wel de Henk van der Meyden van het peloton genoemd. 'Ik weet alles, ik ben de ogen en de oren van het derde,' zegt hij lachend. De rest van het peloton speculeert druk over de rit naar Sarajevo die voor die woensdag gepland staat. Ze hebben hoge verwachtingen van deze trip, zo net voor de laatste rotatie. Helaas, het gaat allemaal niet door blijkt later. Nadat de wereld kennis heeft genomen van de ellende in Mostar worden er twee Belgische pelotons naar toe gestuurd. Het is nota bene hun allereerste rit. Dit gooit het vervoersschema dusdanig in de war dat ook het derde peloton naar Metkovic wordt gestuurd om de eigenlijke opdracht van de Belgen over te nemen. Het verloopt allerm minst vlekkeloos. De belgen worden door de Moslims in Mostar opgehouden om zo als schild te dienen tegen de Kroatische artilleriebeschietingen. De Kroaten reageren door de grens dicht te gooien. Al met al komen de mannen pas op zaterdagavond terug op hun locatie. Gelukkig nog net op tijd voor hun terugkeer naar Nederland. Het rotatiefeest begint echter wat later dan gepland. Wel hebben de mannen een redelijk enerverende laatste rit gekregen, al was het niet wat ze ervan hadden verwacht.